

6 tips voor een veilige leeromgeving

[De redactie](#) bijgewerkt op 26 augustus 2024

Met goed klassenmanagement creëer je een veilige leeromgeving die uitnodigt tot leren. Ook krijgt pestgedrag minder kans. Wat kun je als leraar doen om je klassenmanagement naar een hoger plan te tillen?

© Rijksoverheid/Paul Voorham

Als leraar ben je een soort manager van je klas. Je plant, organiseert, coördineert, controleert en geeft leiding. Doe je dat goed, dan creëer je een veilige omgeving waarin leerlingen tot leren komen en waarin pestgedrag minder kans krijgt. Hoe je dat aanpakt, vertelt Miriam Hoogma, onderwijsadviseur en auteur van het [boek *Klassenmanagement*](#).

1. Richt de klas optimaal in

Goed klassenmanagement start al voor het begin van het schooljaar met de inrichting van de klas. Denk na over wat je het komende schooljaar nodig hebt om de organisatie van de klas goed te laten verlopen. Kies bewust waar de tafelgroepjes en de instructietafel staan, hoe de looproutes door de klas zijn en waar je de kasten met materiaal neerzet.

Hoogma: “Neem bij de inrichting van de klas ook je jaarplanning en thema’s mee, zodat je in één keer een goede indeling hebt. Informeer bij collega’s naar de nieuwe leerlingen en wat ze nodig hebben. Misschien heeft deze groep behoefte aan een rusttent of wiebelkussens.”

2. Bepaal samen de afspraken

Tijdens de eerste weken van het schooljaar werk je [actief aan groepsvorming](#). Onderdeel daarvan is het geven van autonomie aan de leerlingen, bijvoorbeeld door klassenafspraken te maken. Denk aan een lijstje met tien afspraken waaraan iedereen zich moet houden.

“Leerlingen die zelf nadenken over wat nodig is voor een fijne sfeer, voelen zich meer verantwoordelijk”, zegt Hoogma. “Koppel ook een missie aan de afspraken, bijvoorbeeld: we worden de leukste klas van de school. Dat geeft nog meer positieve energie.”

Geef als leraar het goede voorbeeld en kom afspraken na. Wees – zeker in het begin van het schooljaar – alert op leerlingen die zich niet aan de afspraken houden en verbindt daar consequenties aan. Het doel? Het versterken van het verantwoordelijkheidsgevoel van leerlingen.

3. Houd rekening met de fases van groepsvorming

Neem in je klassenmanagement mee in welke fase van de [groepsvorming](#) de klas zich bevindt: forming, storming, norming, performing of termination. “Zit de klas bijvoorbeeld in de normingfase, dan moeten alle afspraken die je samen gemaakt hebt duidelijk zijn. Dit kun je checken door de vragen die je krijgt op te schrijven. Zitten daar vragen tussen als: ‘Mag ik samenwerken?’, of: ‘Hoe werkt het leensysteem van de bieb?’, dan is er in de eerste fase iets niet goed gegaan en moet je een stapje terug.”

4. Laat ruimte voor spontaniteit

Ook als je een ervaren leraar bent, is het belangrijk om ieder jaar bewust na te denken over je klassenmanagement. “Het is een valkuil om je klassenmanagement op een bepaalde manier te organiseren, alleen omdat je het altijd zo doet. Iedere klas is anders en het is belangrijk om ideeën van de leerlingen mee te nemen. Dus bereid je zo goed mogelijk voor, maar laat ruimte voor wat er ontstaat vanuit de groep.”

5. Wees voorbereid op conflicten

Wat doe je bij een ruzie tussen leerlingen? Als je daar vooraf over nadent, weet je beter hoe te handelen als er onenigheid is. “Je kunt hier ook op inspelen met de indeling van de klas. Zet bijvoorbeeld een vreedestafel in de klas, waar ruziënde leerlingen een werkvorm kunnen doen om het conflict op te lossen.”

6. Doe wat goed is voor jouw klas

Als leraar ben je de regisseur van je eigen klas, dat betekent dat jij bepaalt wat het beste is voor het leerklimaat. “Er zijn scholen waar schoolbreed bepaald wordt dat alle klassen om half negen beginnen met een rekeninstructie. Ik vind dat je daar in het belang van de leerlingen vanaf kunt wijken. Misschien speelt er bij jouw leerlingen thuis van alles, waardoor ze beter tot leren komen als ze eerst rustig landen met een boek, of door

middel van een groepsgesprek. Pas je lesprogramma daarop aan en laat je niet verpletteren door regels die het juist onmogelijk maken om passend onderwijs te geven.”

Klassenmanagement en passend onderwijs

In een goed georganiseerde klas, waarin leerlingen weten wat er van ze verwacht wordt en wat ze moeten doen, is een grote mate van zelfstandig werken mogelijk. Daardoor ontstaat er ruimte om te differentiëren.

Wees niet te bang voor het maken van uitzonderingen, zegt Hoogma. “Blijven afstemmen op wat individuele leerlingen nodig hebben is de basis van goed klassenmanagement. Dat betekent dat de afspraken voor iedereen gelden, maar dat je ook uitzonderingen maakt als dat nodig is. De een heeft behoefte aan een wiebelkussen, de ander aan een koptelefoon. En een derde moet wat vaker een rondje lopen. Leerlingen weten zelf vaak heel goed wat ze nodig hebben, ze accepteren het ook als klasgenoten andere behoeftes hebben. Praat daar open over, zo blijft de groep toch een eenheid.”